

Załącznik do Uchwały nr
Rady Gminy Ożarówice z dnia

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
W GMINIE OŻAROWICE
NA LATA 2016-2020**

PROJEKT

2016

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	6
II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE	6
III. DIAGNOZA PROBLEMU NARKOMANII W GMINIE	9
1. SIĘGANIE PO NARKOTYKI PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM	9
2. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	11
3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM NARKOMANII	16
IV. CELE I ZADANIA	18
V. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	24
VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	24
SPIS WYKRESÓW.....	26

WPROWADZENIE

Narkomania jest zjawiskiem dynamicznym o ogólnoświatowym zasięgu, które przybrało na sile w II połowie XX wieku. Powstając na podłożu przeobrażeń zachodzących we współczesnym cywilizowanym świecie jest obecnie poważnym problemem społecznym, z którym zmagają się stale zwiększającą się liczbą ludności, tak osób dorosłych, jak i dzieci i młodzieży.

Według Światowej Organizacji Zdrowia narkomania to stan zatrucia okresowego lub chronicznego, spowodowany powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej. Jego cechami charakterystycznymi są: nieprzewyciężone pragnienie i potrzeba stałego przyjmowania środka narkotycznego i zdobywania tego środka wszelkimi sposobami niezależnie od sytuacji, tendencja do zwiększania dawek przyjmowanego środka narkotycznego oraz zależność fizyczna i psychiczna organizmu człowieka od tego środka.

Z prawnego punktu widzenia narkotykiem jest każdy środek charakteryzujący się dużymi możliwościami nadużywania i znaczną tendencją do uzależnienia. Narkotyki dzieli się na naturalne (np. opium), półsyntetyczne (np. heroina), syntetyczne (np. metadon). Przyczyny sięgania po nie mogą być związane ze środowiskiem rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym, a także z modelami życia w społeczeństwie oraz z psychiką jednostki.

Wyróżnia się trzy objawy narkomanii: fizyczne, psychiczne i społeczne, a do głównych konsekwencji nadużywania środków odurzających można zaliczyć: wzmożoną umieralność (15-krotnie większą niż w innych kategoriach społecznych), zachorowania na AIDS, zaburzenia normalnego funkcjonowania i wypadanie z kolejnych ról społecznych oraz konflikt z prawem.

Charakterystyczną cechą współczesnej narkomanii jest zwiększanie się proporcjonalnie liczby młodych narkomanów do 25. roku życia. Narkomania występująca wśród młodzieży pogłębia procesy niedostosowania i tym samym marginalizacji społecznej. Młodzi narkomani wcześniej zrywają więzi z rodziną, popadają w większe konflikty z otoczeniem, przerywają naukę, pracę, wkraczają na drogę przestępczą.

W Polsce zjawisko narkomanii charakteryzuje się koncentracją nałogu w dużych aglomeracjach, choć zauważalna jest tendencja przenoszenia się nałogu do mniejszych miast

oraz ośrodków ruchu turystycznego, różnorodnością zażywania środków, konfliktami osobistymi i społecznymi osób nadużywających środki narkotyczne oraz epidemicznym i grupowym charakterem odurzania się. Dodatkowo, w 2010 roku pojawił się w kraju nowy problem, tzw. dopalaczy – substancji pseudonarkotykowych, które działają podobnie jak narkotyki i które doprowadziły do śmierci wielu młodych konsumentów.

Podstawowym aktem prawnym, który określa w Polsce zasady i tryb postępowania oraz kompetencje poszczególnych podmiotów życia społecznego w zakresie przeciwdziałania narkomanii jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224). W jej myśl przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych,
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Aktualnie obowiązującym aktem wykonawczym do ustawy jest Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, który jest spójny ze Strategią antynarkotykową Unii Europejskiej na lata 2013-2020. Dokument ten, mający status rozporządzenia, promuje zrównoważone podejście do problemu narkotyków i narkomanii, zachowując proporcje pomiędzy zadaniami z zakresu redukcji popytu, jak i ograniczania podaży.

Celem głównym programu jest „ograniczanie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych”. Osiągnięcie tego celu jest realizowane w 5 obszarach: 1. Profilaktyka, 2. Leczenie, rehabilitacja, ograniczanie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna, 3. Ograniczanie podaży, 4. Współpraca międzynarodowa, 5. Badania i monitoring.

Koordinowaniem działań podejmowanych w kraju na rzecz ograniczania popytu na narkotyki oraz monitorowaniem realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii zajmuje się Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Na szczeblu gminnym zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii wyznaczane są w ramach gminnych programów przeciwdziałania narkomanii. Obejmują one działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych oraz ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, a także uwzględniają kierunki działań wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Niniejszy program został przygotowany w Urzędzie Gminy Ożarówce. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne jego tworzenia.

Druża i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat gminy oraz diagnozę problemu narkomanii w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców oraz analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ożarowice na lata 2016-2018 wynika z art. 10 ust. 2-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje opracowanie gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarowice na lata 2016-2025 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, a na jego treść i realizację mają również wpływ następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239).

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Ożarowice to gmina wiejska, położona w województwie śląskim, we wschodniej części powiatu tarnogórskiego. Zajmuje powierzchnię 43,72 km², a w jej skład wchodzi 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarowice, Pyrzowice, Tąpkowice i Zendek.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży w północnej części Wyżyny Śląskiej, na południowo-zachodnich krańcach Doliny Małej Panwi. Obszar gminy Ożarowice jest mało urozmaicony, w krajobrazie przeważają płaskie i szerokie doliny o łąkowym dnie. Na pograniczu Ożarowic z Celinami, Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina Potoku Ożarowickiego, który jest dopływem rzeki Brynicy.

Gmina charakteryzuje się bardzo korzystnym układem komunikacyjnym. Przez jej obszar przebiega autostrada A-1, droga ekspresowa S1, a także droga krajowa nr 78 i droga

województwa nr 913. W odległości ok. 2 km od Ożarowic ulokowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. Przez teren gminy przebiega także nieczynna linia kolejowa łącząca Tarnowskie Góry z Zawierciem.

Na koniec 2015 roku gmina liczyła 5.622 mieszkańców, w tym 2.888 kobiet. W ostatnich latach widoczny jest systematyczny wzrost liczby ludności przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzroście udziału osób starszych, który od 2008 roku jest wyższy od udziału dzieci i młodzieży. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej.

Ożarówce są gminą o charakterze rolniczym, głównie z uwagi na znaczny areał użytków rolnych. W strukturze upraw dominują zboża i ziemniaki, natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowi chów bydła. Obecnie funkcje rolnicze gminy pozostają nieco w cieniu rozwijającego się coraz dynamicznej rynku usług, handlu oraz przemysłu.

Na terenie gminy istnieje strefa aktywności gospodarczej oraz Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice, które dają możliwość rozwoju sektora handlu i usług, w tym usług okołolotniskowych (głównie transportowych, parkingowych i hotelowych). Największym przedsiębiorstwem w gminie jest Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A. (GTL S.A.), które zarządza lotniskiem.

Na terenie gminy funkcjonuje blisko 650 podmiotów gospodarczych. Na koniec 2015 roku działalność gospodarcza w gminie była przede wszystkim prowadzona w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw, transport i gospodarka magazynowa oraz budownictwo.

Gmina charakteryzuje się niskim poziomem bezrobocia. Dotyka ono przede wszystkim osoby młode, w wieku 18-34 lata, osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej, osoby ze stażem pracy do 1 roku oraz od 10 do 20 lat, a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz zasadniczym zawodowym.

W ostatnich latach zwiększa się liczba mieszkań w gminie, przy czym na tym samym poziomie pozostaje liczba mieszkań będących w zasobach gminy. Wśród tych ostatnich znajdują się tylko mieszkania komunalne, brak jest natomiast mieszkań socjalnych. Zdecydowana większość mieszkań w gminie wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania.

Gmina posiada bazę oświatową, na którą składają się: 3 przedszkola, w tym 1 niepubliczne, 3 szkoły podstawowe, w tym 1 niepubliczna, oraz 1 gimnazjum. Na terenie gminy nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się z kolei wokół Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach posiadającej 2 filie biblioteczne w Ożarowicach i Zendku. Aktywnością w tym zakresie wykazują się również działający przy BiOK-u Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tąpkowicach oraz Koła Gospodyń Wiejskich w Ożarowicach, Ossach, Celinach, Niezdarze, Pyrzowicach, Tąpkowicach i Zendku.

Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie sprzyja natomiast infrastruktura sportowa obejmująca m.in.: obiekty sportowe przy placówkach oświatowych, halę sportowo-widowiskowo-dydaktyczną, boiska i sale sportowe, sale gimnastyczne, a także centrum aktywności rodzinnej, place zabaw i tereny rekreacyjno-sportowe. Istotną rolę w tym obszarze odgrywają działające na terenie gminy kluby sportowe, do których należą: Ludowy Klub Sportowy „Piast” Ożarowice, Ludowy Zespół Sportowy „Tęcza” Zendek, Tenisowy Klub Sportowy „Lob” i Uczniowski Klub Sportowy „Ożarowice”.

W gminie funkcjonuje 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz działają 2 apteka. Główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach, a nad bezpieczeństwem publicznym jej mieszkańców czuwa Komisariat Policji w Pyrzowicach. Sektor pozarządowy funkcjonujący w gminie obejmuje ponad 20 organizacji, w tym organizacje działające na rzecz rozwoju lokalnego, kluby i zespoły sportowe oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej.

III. DIAGNOZA PROBLEMU NARKOMANII W GMINIE

1. SIĘGANIE PO NARKOTYKI PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNĄ ORAZ W ŚRODOWISKU RODZINNYM

Diagnoza zjawiska narkomanii wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły zdiagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania zjawiska, pozyskanie informacji na temat podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych w tym zakresie, form pomocy świadczonym uczniom sięgającym po narkotyki oraz rodzicom zmagającym się z problemem narkomanii, a także współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii.

Do analizy przedłożono 8 ankiet z następujących placówek: Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego w Tąpkowicach (ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice) – 2 ankiety, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zendku (ul. Główna 126, 42-625 Zendek) – 2 ankiety, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach (ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice), Gimnazjum w Ożarówicach (ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówice) oraz Przedszkole w Tąpkowicach (ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice) i Przedszkole w Ożarówicach (ul. Tarnogórska 12a, 42-625 Ożarówice).

Rozpoznanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania narkomanii

Placówki oświatowe niższego szczebla w gminie nie prowadzą rozbudowanej diagnostyki problemu narkomanii, ograniczając się do obserwacji uczniów i rozmów z rodzicami. Jak dotąd w żadnej ze szkół elementarnych nie stwierdzono przypadków sięgania po narkotyki. Inaczej problem wygląda w Gimnazjum w Ożarówicach. Placówka systematycznie, raz w roku, przeprowadza badania ankietowe klas pierwszych i trzecich w zakresie kontaktu z używkami, w tym z narkotykami. Badania dały pozytywny wynik, co oznacza, że uczniowie mają kontakt z narkotykami – szacuje się, że dotyczy to 30% uczniów.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

W ankietowanych placówkach, za wyjątkiem Przedszkoli w Ożarówicach i Tąpkowicach, których problem narkomanii nie dotyczy, podejmowane są różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze. Przybierają one formę organizowanych i realizowanych konkursów i warsztatów oraz kampanii profilaktycznych, których celem jest opóźnienie inicjacji i uświadomienie zagrożeń, jakie niosą ze sobą uzależnienia. Respondenci zadeklarowali również, że tematyka ta, ze szczególnym naciskiem na szkodliwość stosowania dopalaczy, podejmowana jest na lekcjach wychowawczych.

Formy pomocy dla uczniów sięgających po narkotyki oraz rodzin zmagających się z problemem narkomanii

Mimo iż problem narkomanii nie występuje w badanych placówkach oświatowych szczebla podstawowego, szkoły przygotowane są na ewentualne udzielanie pomocy uczniom i ich rodzinom zmagającym się z tym zjawiskiem. W takiej sytuacji deklarują pomoc pedagoga szkolnego oraz możliwość zorganizowania konsultacji w specjalistycznym ośrodku. Placówki posiadają także wiedzę na temat instytucji zajmujących się problematyką narkomanii i mają możliwość udostępnienia kontaktów telefonicznych w tym zakresie. Z kolei kadra pedagogiczna Gimnazjum w Ożarówicach mająca empiryczny kontakt z zagrożeniem narkotykowym udziela swoim uczniom wsparcia wychowawczego i pedagogicznego oraz zachęca do kontaktu (i umożliwia nawiązanego go) z lekarzem i specjalistyczną poradnią.

Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami

Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania narkomanii polega głównie na podejmowaniu wspólnych działań profilaktycznych. W tym zakresie szkoły deklarują współpracę m.in. z Policją oraz z Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Tarnogórskim Ośrodkiem Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach.

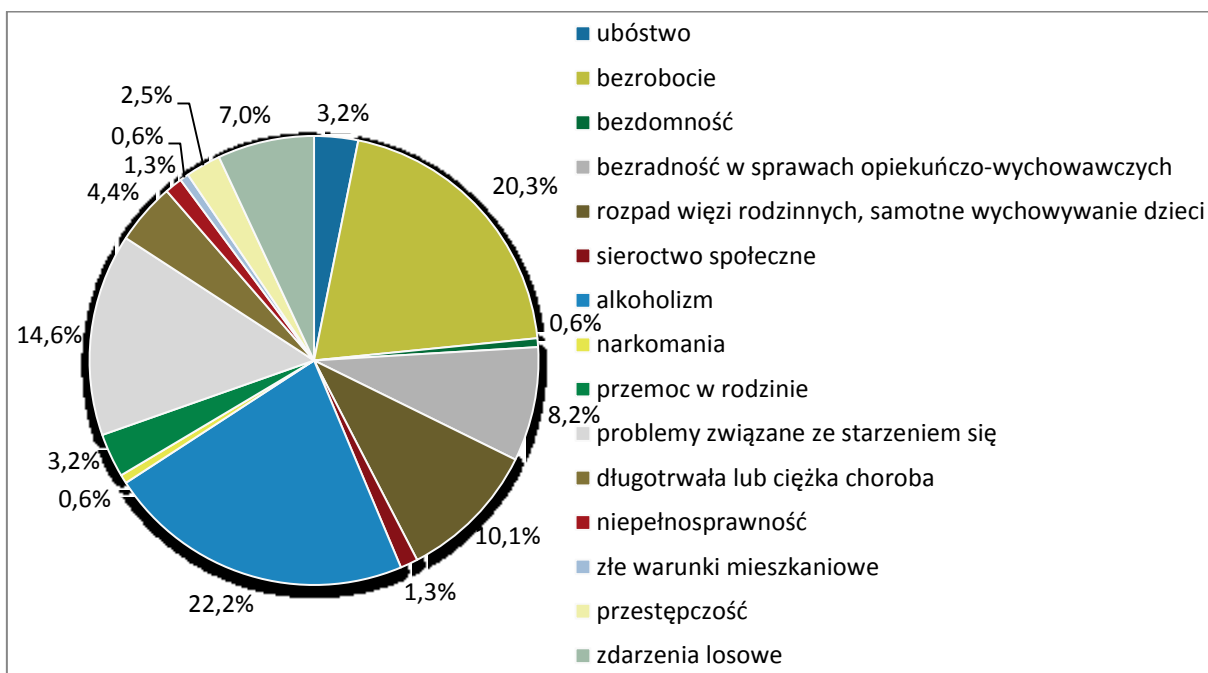
2. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy zjawiska narkomanii w gminie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły określeniu skali zjawiska w gminie, przyczyn sięgania po narkotyki, ocenie dostępności narkotyków w gminie, znajomości miejsc, w których rozprowadzane są narkotyki, a także prowadzonych w gminie działań profilaktycznych oraz oferty pomocy świadczonej osobom dotkniętym problemem narkomanii. Do analizy przedłożono w sumie 68 wypełnionych anonimowo ankiet.

W opinii ankietowanych zjawisko narkomanii nie jest w gminie istotnym problemem. Jedynie 0,6% badanych stwierdziło, że dotyka ono jej mieszkańców. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

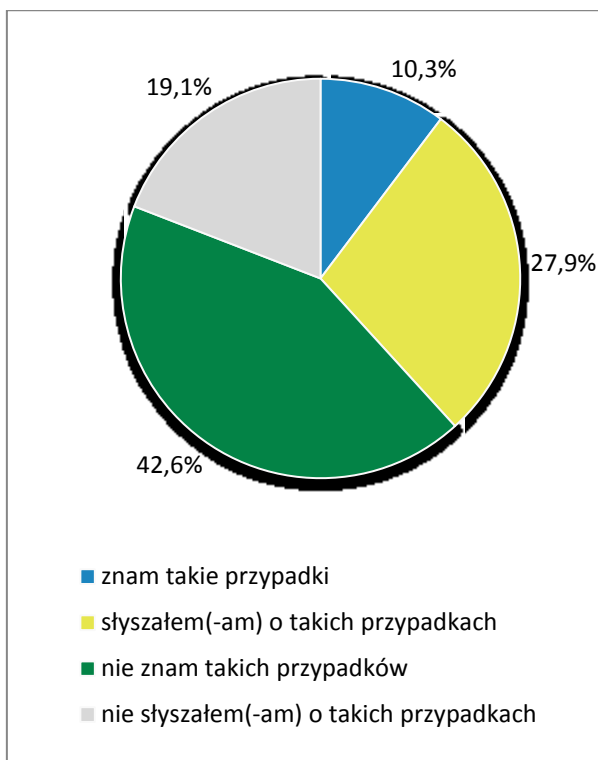
Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

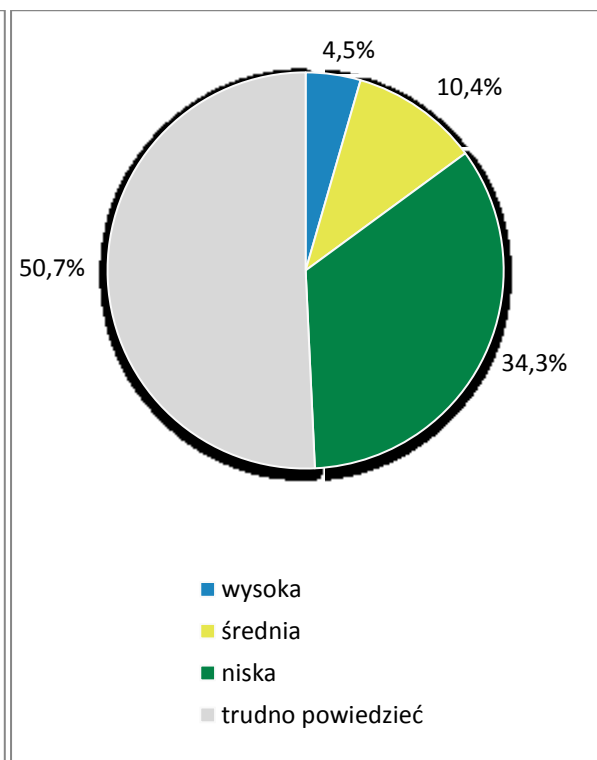
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W dalszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków narkomanii oraz o skalę tego problemu w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 2. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko narkomanii?

Wykres 3. Jeśli w gminie występuje zjawisko narkomanii, jaka jest jego skala?

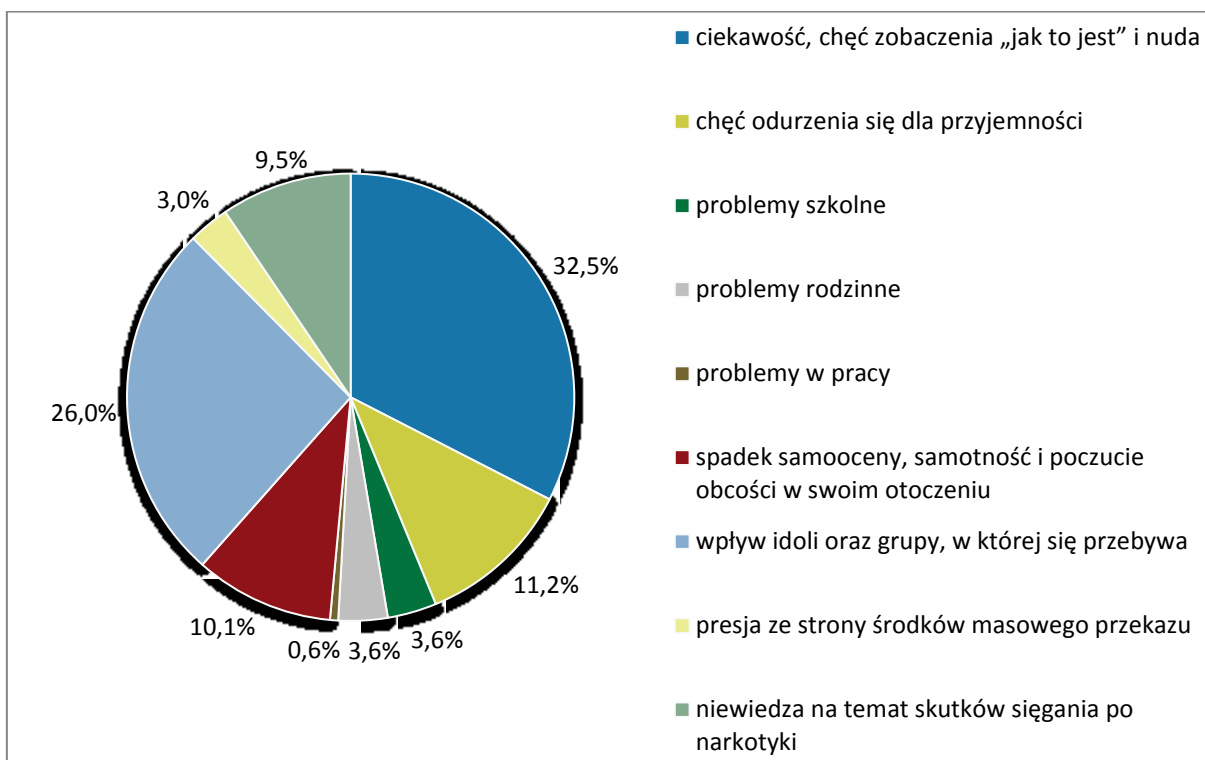
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (łącznie 61,7%) w ich najbliższym otoczeniu nie występuje zjawisko narkomanii. Jednocześnie 27,9% respondentów stwierdziło, że słyszało o przypadkach narkomanii w gminie, a kolejne 10,3% przyznało, że zna takie przypadki.

Zdaniem 34,3% badanych skala zjawiska narkomanii w gminie jest niska, a w opinii 10,4% średnia. Jednocześnie nieco ponad połowa respondentów (50,7%) nie potrafiła zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

Odpowiadając na następne pytanie, badani wskazywali przyczyny występowania narkomanii w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Najczęstsza przyczyna sięgania po narkotyki w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

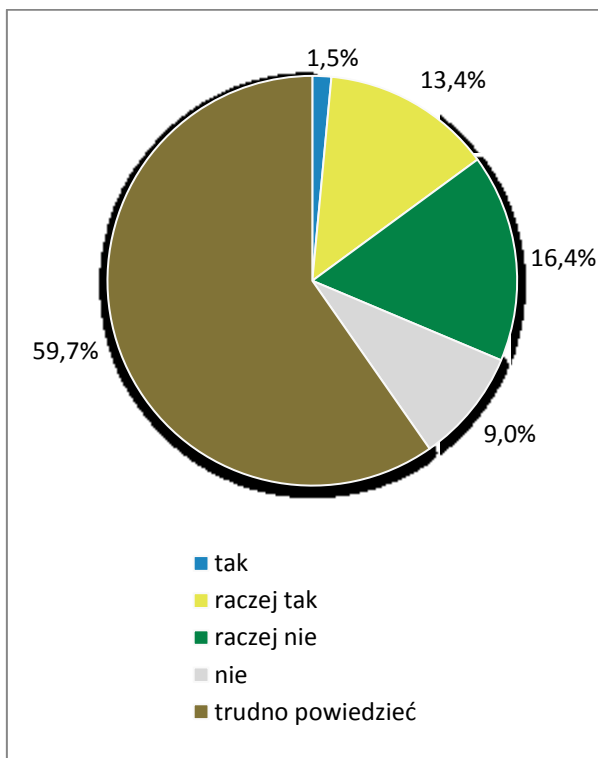
Zdaniem respondentów najczęstszymi powodami sięgania po narkotyki są chęć zobaczenia „jak to jest” i nuda (32,5%) oraz wpływ idoli lub grupy, w której się przebywa (26%). Wśród innych przyczyn ankietowani wymienili m.in. presję ze strony środków masowego przekazu (11,2%), spadek samooceny, samotność i poczucie obcości w swoim otoczeniu (10,1%) oraz niewiedza na temat skutków sięgania po narkotyki (9,5%).

W kolejnych pytaniach zapytano badanych o ocenę dostępności narkotyków w gminie oraz znajomość miejsc, w których rozprowadzane są narkotyki. W odpowiedzi na pierwsze z nich większość ankietowanych (59,7%) nie potrafiła zająć jednoznacznego stanowiska. Jednocześnie łącznie 25,4% badanych stwierdziło, że dostęp do narkotyków w gminie jest raczej trudny lub trudny, a w sumie 14,9% respondentów było odmiennego zdania.

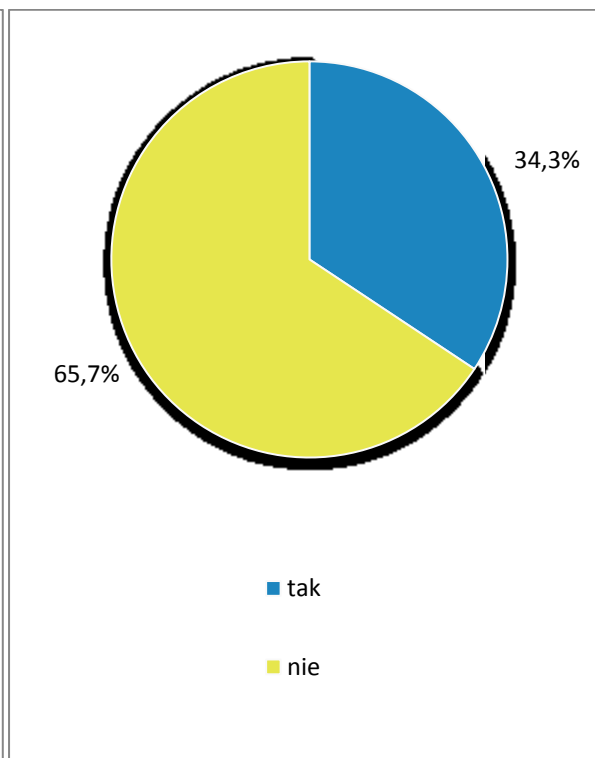
Jeśli chodzi o znajomości miejsc, w których dostępne są narkotyki, zdecydowana większość badanych (65,7%) odpowiedziała, że takich miejsc nie zna. Ci, którzy przyznali, że takie miejsca istnieją (34,3%), wskazali gminne gimnazjum.

Szczegóły na temat oceny dostępności narkotyków w gminie oraz znajomości miejsc, w których rozprowadzane są narkotyki prezentują poniższe wykresy.

Wykres 5. Czy w Pani/Pana opinii dostęp do narkotyków w gminie jest łatwy?

Wykres 6. Czy zna Pani/Pan miejsca w gminie, w których rozprowadzane są narkotyki?

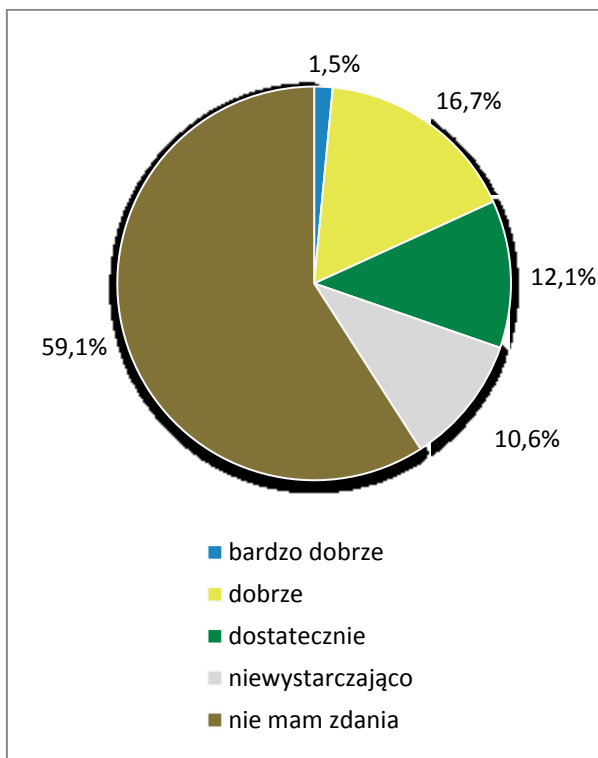
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazły się również pytania pozwalające badanym ocenić prowadzone w gminie działania profilaktyczne oraz ofertę pomocy świadczonej osobom dotkniętym problemem narkomanii.

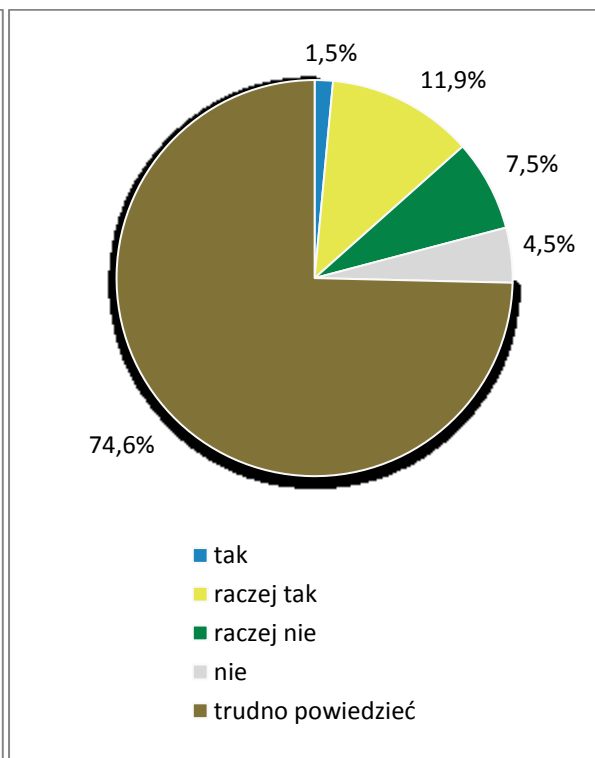
Większość ankietowanych (59,1%) nie potrafiła zająć jednoznacznego stanowiska na temat działalności profilaktycznej podejmowanej w obszarze przeciwdziałania narkomanii. Jednocześnie łącznie 18,2% badanych stwierdziło, że jest ona dobra lub bardzo dobra, 12,1% oceniło ją dostatecznie, a 10,6% uznało za niewystarczającą.

W przypadku oceny oferty pomocy dla osób dotkniętych problemem narkomanii, blisko 75% badanych stanowili ci, którzy nie potrafili wyrazić opinii w tej sprawie. Łącznie 13,4% respondentów uznało ją za raczej wystarczającą lub wystarczającą, a 12% było odmiennego zdania. Szczegóły na temat oceny przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem narkomanii?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób dotkniętych problemem narkomanii jest wystarczająca?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Cenne źródło informacji na temat zjawiska narkomanii w gminie stanowią również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w roku szkolnym 2013/2014 w klasach 1 i 3 Gimnazjum w Ożarówce na temat zagrożenia używkami wśród młodzieży. Pokazały one m.in., że:

- ponad połowa ankietowanych miała kontakt bezpośredni z narkotykami,
- 62% badanych ocenia narkomanię jako poważny problem, co może świadczyć o tym, że nie traktują jej jako eksperymentalnej przygody, lecz jako rzeczywiste zagrożenie,
- 64% ankietowanych uważa, że w szkole lub wśród młodzieży gimnazjalnej istnieje problem narkomanii,
- według respondentów w szkole panuje życzliwa i przyjazna atmosfera oraz poczucie bezpieczeństwa, na które wpływ mają właściwie reagujący nauczyciele,
- 82% młodzieży borykającej się z problemami wieku dorastania zwraca się o pomoc do swoich rodziców, 35% do pedagoga szkolnego, a 30% do wychowawcy.

3. POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM NARKOMANII

W gminie Ożarówce funkcjonuje kilka podmiotów świadczących pomoc i wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych problemem narkomanii. Wśród nich ważną rolę odgrywają Punkt Prawno-Psychologiczny w Ożarówicach (ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce) oraz Punkt Konsultacyjny w Tąpkowicach (ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice).

W Punkcie Prawno-Psychologicznym w Ożarówicach udzielane są porady psychologa, prawnika, a także konsultacje terapeuty uzależnień. W 2015 roku udzielono w nim 23 porad psychologicznych, 12 porad prawnych oraz przeprowadzono 10 konsultacji terapeuty uzależnień. Z kolei w Punkcie Konsultacyjnym w Tąpkowicach z indywidualnych konsultacji udzielanych przez psychologa skorzystało 8 osób.

Podmiotami mogącymi świadczyć pomoc i wsparcie osobom i rodzinom dotkniętych problemem narkomanii w gminie są także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach. W latach 2012-2014 narkomania nie była powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej, natomiast w gminie ponoszono wydatki na działalność profilaktyczną w tym zakresie. W 2012 roku było to 3.100 zł, rok później – 786 zł, w 2014 roku – 1.000 zł a w 2015 roku – 900 zł. Na terenie powiatu tarnogórskiego i województwa śląskiego znajdują się placówki realizujące programy dla osób zmagających się z problemem narkomanii, z oferty których mogą korzystać mieszkańcy gminy. W szczególności są to:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach (ul. Karłuszowiec 11, 42-600 Tarnowskie Góry),
- Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu (ul. Grunwaldzka 48, 42-700 Lubliniec),
- Centrum Leczenia Uzależnień Górnośląskiego Stowarzyszenia „Familia” w Gliwicach (ul. Św. Huberta 60, 44-100 Gliwice),
- Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu (ul. Tarnogórska 3, 41-902 Bytom).

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach świadczy opiekę psychiatryczną i prowadzi leczenie uzależnień m.in. w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych od Alkoholu i Substancji Psychoaktywnych oraz w ramach Świetlicy Socjoterapeutycznej.

Z kolei Centrum Leczenia Uzależnień Górnośląskiego Stowarzyszenia „Familia” w Gliwicach realizuje kompleksowy program terapii dla młodzieży uzależnionej od narkotyków, także mającej, wynikające z uzależnienia, problemy psychiatryczne.

W gminie oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują również inne podmioty i osoby, które w ramach prowadzonej działalności mogą zajmować się wspieraniem osób i rodzin zmagających się z problemem narkomanii. Należą do nich m.in.:

- Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- gminne placówki oświatowe, w tym Szkoły Podstawowe w Tąpkowicach, Zendku i Pyrzowicach oraz Gimnazjum w Ożarowicach,
- Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach,
- Świetlice środowiskowe w Zendku, Ożarowicach i Ossach,
- Komisariat Policji w Pyrzowicach,
- NZOZ PROMED,
- organizacje pozarządowe w gminie, w tym kluby i zespoły sportowe oraz jednostki ochotniczej straży pożarnej,
- parafie w Ożarowicach, Pyrzowicach, Tąpkowicach, Sączowie i Zendku,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu,
- Sąd Rejonowy i Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej w Tarnowskich Górach.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ożarówce na lata 2016-2018 jest **ograniczenie używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych**. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Obszar 1. Profilaktyka – zmniejszenie popytu na narkotyki			
Cel operacyjny 1.: Wspieranie rozwoju programów profilaktycznych			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, w tym w placówkach oświatowych, oraz wspieranie ich realizacji	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, placówki oświatowe, oraz organizacje pozarządowe, Policja	2016-2020	liczba programów oraz liczba osób nimi objętych, liczba podmiotów, które realizują program i otrzymały wsparcie
2. Wspieranie programów profilaktyki narkomanii kierowanych do rodziców	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, GKRPA i placówki oświatowe, oraz organizacje pozarządowe, Policja	2016-2020	liczba programów oraz liczba osób nimi objętych
3. Rozwijanie i wspieranie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, GKRPA i placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, oraz organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba osób korzystających z oferty zajęć pozaszkolnych
4. Wspieranie działalności profilaktyczno-wychowawczej prowadzonej przez placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, GKRPA i placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2016-2020	liczba placówek, które otrzymały wsparcie

Obszar 1. Profilaktyka – zmniejszenie popytu na narkotyki

Cel operacyjny 2.: Podnoszenie wiedzy mieszkańców na temat narkomanii oraz możliwości jej zapobiegania

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Promowanie zdrowego stylu życia, m.in. poprzez opracowywanie i wdrażanie programów edukacyjnych, współpracę z lokalnymi mass mediami oraz udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych narkomanii i jej skutkom	samorząd gminy, w tym Urząd Gminy, GKRPA placówki oświatowe i wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, oraz zakłady opieki zdrowotnej, lokalne mass media, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba programów i kampanii oraz liczba osób nimi objętych, liczba publikacji, materiałów w mass mediach
2. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki narkomanii	samorząd gminy, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii	2016-2020	liczba i nakład materiałów

Obszar 1. Profilaktyka – zmniejszenie popytu na narkotyki

Cel operacyjny 3.: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób prowadzących działalność profilaktyczną

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Wspieranie realizatorów programów profilaktycznych, m.in. poprzez zapewnienie im dostępu do szkoleń	samorząd gminy, w tym GKRPA, placówki oświatowe, OPS, oraz organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba szkoleń oraz liczba osób nimi objętych
2. Organizowanie i wspieranie szkoleń z zakresu profilaktyki narkomanii, kierowanych w szczególności do kadr pomocy społecznej, Policji	samorząd gminy, w tym GKRPA, OPS, i Policja, oraz organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba szkoleń oraz liczba osób nimi objętych, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie szkoleń
3. Wspieranie superwizji realizatorów działań profilaktycznych	samorząd gminy	2016-2020	liczba spotkań z superwizorem, liczba osób objętych superwizji

Obszar 2. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych
Cel operacyjny 1.: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od narkotyków

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień od narkotyków oraz ich wsparcie poprzez dofinansowanie programów pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej	samorząd gminy, placówki leczenia uzależnień	2016-2020	liczba osób objętych leczeniem, liczba wspieranych placówek, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie programów
2. Zwiększenie dostępności poradnictwa psychospołecznego i prawnego	samorząd gminy, w tym Punkt Prawno-Psychologiczny i Punkt Konsultacyjny, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba udzielonych porad oraz liczba osób nimi objętych
3. W razie potrzeby poszerzenie oferty Punktu Prawno-Psychologicznego i Punktu Konsultacyjnego w gminie	samorząd gminy, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba osób objętych wsparciem
4. W razie potrzeby utworzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od narkotyków	samorząd gminy, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba osób objętych wsparciem
5. Upowszechnianie informacji na temat placówek i programów dla osób uzależnionych od narkotyków	samorząd gminy, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba i nakład materiałów informacyjnych
6. W razie potrzeby wspieranie obozów i turnusów rehabilitacyjnych	samorząd gminy	2016-2020	liczba osób uczestniczących w obozach i turnusach

Obszar 2. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych
Cel operacyjny 2.: Zwiększenie dostępności programów ograniczania szkód zdrowotnych związanych z używaniem narkotyków oraz zapewnienie dostępu do leczenia substytucyjnego

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Wspieranie programów ograniczenia szkód zdrowotnych związanych z używaniem narkotyków	samorząd gminy, zakłady opieki zdrowotnej, placówki leczenia uzależnień	2016-2020	liczba wspieranych programów, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie programów, liczba osób objętych programami
2. W razie potrzeby wspieranie programów leczenia substytucyjnego	samorząd gminy, placówki leczenia uzależnień	2016-2020	liczba wspieranych programów, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie programów, liczba osób objętych programami
3. Wspieranie szkoleń na temat leczenia substytucyjnego, kierowanych m.in. do przedstawicieli zakładów opieki zdrowotnej, organizacji pozarządowych, kadr pomocy społecznej, Policji	samorząd gminy, zakłady opieki zdrowotnej, OPS, Policja, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba szkoleń oraz liczba osób nimi objętych, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie szkoleń

Obszar 2. Leczenie, rehabilitacja, ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych
Cel operacyjny 3.: Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od narkotyków

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Prowadzenie pracy socjalnej, m.in. w oparciu o kontrakt socjalny	OPS	2016-2020	liczba osób objętych pracą socjalną, liczba kontraktów socjalnych
2. Udzielanie przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń pomocy społecznej	OPS	2016-2020	liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu narkomanii
3. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie reintegracji zawodowej osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od narkotyków – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym	samorząd gminy, w tym OPS, oraz Powiatowy Urząd Pracy	2016-2020	liczba osób objętych doskonaleniem zawodowym
4. W razie potrzeby wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. klubu Integracji społecznej	samorząd gminy	2016-2020	liczba osób objętych wsparciem
5. Podejmowanie działań w środowisku, m.in. przeprowadzenie interwencji domowych przy udziale Policji	samorząd gminy, w tym OPS, i Policja	2016-2020	liczba interwencji oraz liczba osób nimi objętych

Cel operacyjny 4.: Wspieranie rozwoju zawodowego osób świadczącym pomoc osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem od narkotyków

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Dofinansowanie szkoleń zawodowych kadr wspierających osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem od narkotyków	samorząd gminy	2016-2020	liczba szkoleń oraz liczba osób nimi objętych, wysokość nakładów finansowych poniesionych na wsparcie szkoleń
2. Wspieranie superwizji terapeutów uzależnień	samorząd gminy	2016-2020	liczba spotkań z superwizorem, liczba osób objętych superwizji

Obszar 3. Badania i monitoring

Cel operacyjny 1.: Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Zbieranie i analizowanie informacji dotyczących problemu narkotyków i narkomanii, w tym zgłaszalności do leczenia, korzystania z różnych form wsparcia, przestępstw narkotykowych	samorząd gminy, w tym OPS, oraz zakłady opieki zdrowotnej, placówki leczenia uzależnień, Policja, organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba raportów i publikacji z wynikami badań i analiz
2. Przeprowadzanie badań ankietowych na temat problemu narkotyków i narkomanii	samorząd gminy, w tym placówki oświatowe, oraz organizacje pozarządowe	2016-2020	liczba przeprowadzonych badań

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ożarówce na lata 2016-2020 będzie finansowana:

- z budżetu gminy, w tym ze środków finansowych uzyskanych przez gminę z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- z budżetu państwa, w tym ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia,
- ze środków samorządu powiatowego,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2016 roku przewidziano w budżecie gminy środki finansowe w wysokości 15.000 zł.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2017-2020 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Gminy.

VI. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Ożarówce na lata 2016-2020 będzie Pełnomocnik Wójta Profilaktyki i ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który zajmuje się również problematyką narkomanii. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

W realizacji zadań mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, a także jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej na podstawie zawieranych umów cywilno-prawnych i umów zleceń w formie dofinansowania realizacji zadań własnych gminy lub zadań przekazywanych w drodze zawartego porozumienia między gminą a danymi podmiotami.

Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będą prowadzone corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej

natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawi Wójtowi sprawozdanie z realizacji Programu. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	11
Wykres 2. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko narkomanii?.....	12
Wykres 3. Jeśli w gminie występuje zjawisko narkomanii, jaka jest jego skala?	12
Wykres 4. Najczęstsza przyczyna sięgania po narkotyki w gminie.....	13
Wykres 5. Czy w Pani/Pana opinii dostęp do narkotyków w gminie jest łatwy?	14
Wykres 6. Czy zna Pani/Pan miejsca w gminie, w których rozprowadzane są narkotyki?	14
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem narkomanii?	15
Wykres 8. Czy oferta pomocy dla osób dotkniętych problemem narkomanii jest wystarczająca?	15